

Petar Stojanović u radu: **Pobratimstvo kao osobita vrsta srodstva u Crnoj Gori i Albaniji (osvrta na stanje u XIX i u početku XX vijeka)**, ustanovio je da je taj običaj poznat ne samo Crnogorcima i Arbanasima već i drugim narodima, iako Arbanasi nemaju svoj domaći izraz, nego uzimlju slavensku riječ **pobratim**. To je ustanova rodovskog društva koja (prema nekim autorima) vuče korijene iz daleke prošlosti praslavenske zajednice, a prema drugima od starih Grka.

Milenko Karan: **Običajno ponašanje na Kosovu (Besa, zatvorene porodice i plećnija)**. Namjera autora je bila da prikaže glavna obilježja takvog ponašanja kao i njegove društvene posljedice te mogućnosti uklapanja u postojeći sistem vrijednosti.

Vladimir Mitrović: **Narodna medicina u srednjem Banatu**, povijesni je prikaz naseljavanja Banata, etničke strukture naselja, osobito onih u kojima žive Hrvati. Autor se osvrće na opće higijenske prilike i zdravstveno stanje stanovništva u 18. i 19. stoljeću, te daje popis narodnih ljekarija i opis liječenja bolesti.

Zorica Šimunović-Petrić

Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Urednici Andre Mohorovićić i Mirko Marković, knjiga 48, izd. Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb 1980, 415 str.

Početakom 1980. god. izašla je iz tiska 48. knjiga Zbornika za narodni život i običaje Južnih Slavena, koja donosi tematske prinose iz etnologije, folkloristike i antropogeografije s područja naše zemlje i sjeverne Albanije.

Mirko Marković u radu: **Narodni život i običaji sezonskih stočara na Velebitu** daje opširnu studiju o stočarskom životu koji se danas može naći još samo u tragovima. Kao izvor poslužila mu je arhivska građa,

dosadašnji objavljeni radovi kao i vlastita terenska istraživanja, koja je autor poduzimao posljednjih dvadesetak godina. Osvrće se na geografske uvjete koji su bili povoljni za razvoj sezonskog stočarstva na planini, te utvrđuje glavne pravce stočarskih kretanja na Velebit iz Like, Hrvatskog primorja, Bukovice i Ravnih kotara. Sva su ta kretanja bila regulirana određenim pravnim normama, koje su morale poštivati i tradicijsko, nepisano pravo tih stočarskih zajednica. U opisu organizacije izdiga stoke na planinu, dnevnog rasporeda rada, mužnje i prerade mlijeka vide se, pored zajedničkih karakteristika, i kulturne specifičnosti koje su nastale kroz određeno povijesno razdoblje u kojem su stočarske zajednice Ličana, Primoraca i sjevernih Dalmatinaca vodile vlastito, autarkično gospodarstvo. Obrađene su također i stočarske nastambe, hrana, piće, običaji vezani uz stoku i njihovo liječenje.

Ante Sekulić u članku pod naslovom: **Svadbeni običaji bačkih Bunjevaca** donosi građu prikupljenu u selima: Tavankut, Đurđin, Žednik, u Subotici i njezinoj okolici. Uz pripomenu o osnovnim dijelovima nošnje, autor daje opis ne samo svadbe već i svega onoga što joj predhodi, počevši od prvih susreta mladeži u kolu, prelu i sličnim prilikama: Također govori o običajima prije samog čina svadbe; o ulozi **provodadžije, rakijsara** (dviiju žena iz momekove rodbine koje donose darove u prosidbu, između ostalog i dvije bočice slatke rakije), o običaju **rukovanja** (zaruka), o ulozi **mustulundžija** ili **čauša**. Svadba je bila bogata i obilovala je različitim sadržajima. Kod siromašnih porodica momak bi odveo kući djevojku — **uskočkinju**, s kojom bi obavio sve crkvene i pravne obaveze bez velikog slavlja i svečanosti.

Petar Đ. Stojanović obrađuje temu: **»Običaji narodnog žaljenja i njihovi društveni korijeni u Crnoj Gori i sjevernoj Albaniji (stanje u XIX i u prvoj polovini XX vijeka)**. Ovaj se običaj očitovao lelekom i tužbalicom za umrlim, izvrtanjem odjeće,

grebanjem lica, nošenjem naročito obojene odjeće i zapuštanjem brade i kose. U prvoj fazi nastajanja crnogorske države vlasti su se odlučno suprotstavile takvim normama obrednog ponašanja, no i pored toga neki su se od tih običaja zadržali sve do danas.

Rad Jovana F. Trifunoskog: **Krivopalanačka oblast** je antropogeografski prikaz spomenutog kraja koji je dio jugoslavenskog Šopluka u Makedoniji. Uz geografski prikaz pisac se osvrće i na povijesnu prošlost na temelju objavljenih izvora i narodne tradicije.

Krešimir Mlač: **Postanak i razvoj hrvatskog tradicionalnog a osobito epskog pjesništva** — polemički je članak o bilježenju narodnih pjesama, o njihovoj dosadašnjoj tipologiji i sistematizaciji, koja po mišljenju autora ne odgovara hrvatskoj tradicionalnoj pjesmi. Mlač ovdje predlaže vlastita rješenja.

Zorica Šimunović-Petrić

Zbornik 24. kongresa jugoslovenskih folkloristov — Piran 1977, Glasnik Slovenskega etnološkega društva, leto 17/1977, št. 5, uredila in opremila Mirko Ramovš in Janez Bogataj, Ljubljana 1979, 365 str.

Ovaj zbornik sadržava referate izložene na 24. kongresu Saveza udruženja folklorista Jugoslavije, održanom u Piranu 1977. godine. Kako su slovenski folkloristi, članovi Saveza udruženja folklorista Jugoslavije (SUFJ), organizirani zajedno s etnolozima u Slovenskom etnološkom društvu (SED), to je društvo izdalo ovu knjigu kao zajednički broj Radova kongresa SUFJ i Glasnik SED.

Prva tema kongresa **Osobnost druga Tita u narodnom stvaralaštvu** obrađuje lik Tita kako je prikazan i zabilježen u pjesmama i legendama naših naroda. Trinaest autora navode pojedine pjesme stvarane uglavnom u toku NOB-a, ili neposredno nakon rata, a koje su se zadržale u narodu i još se danas pjevaju na

određenim skupovima i obljetnicama (naročito kod Srba, Crnogoraca, Bosanaca i Makedonaca, gdje je i inače jaka tradicija borbenih i junackih narodnih pjesama). U bogat ciklus epskih narodnih pjesama revolucionarne borbe, te kasnije obnove i izgradnje, ulaze i lirske narodne pejsme istog sadržaja, kao i kratke balade novoga oblika: pripovjetke, anegdote i poslovice. U većini tih narodnih umotvorina pojavljuje se i lik Tita kao pokretača i vođe, kao simbol naše revolucije, slobode, napretka i mira.

Dušan Nedeljković u članku **Narodni pesnik o drugu Titu** spominje i druge svoje opsežne studije o toj temi. U članku Milana Bodiroke govori se kako je partizanska narodna poezija unutar samih borbenih tema i motiva tražila posebno jedan lik koji bi demonstrirao njene osnovne sadržaje i ideale i našla ga u liku druga Tita koji je opjevan izuzetno sugestivno. Nenad Ljubinković razmatra u kojoj je mjeri epska legenda o Titu izgrađena i koliko ima u njoj arhaičnih elemenata, poznatih iz drugih epskih legendi jugoslovenskih naroda i naroda Balkana uopće. Svetozar Piletić piše o metaforici u pjesmama o Titu, koja njegovu ličnost uvodi u legendu. O ciklusu narodnih pjesama o Titu govori i Jovan Janjić, koji se zalaže i za potpuniju obradu narodne poezije NOB-a u našim školama. O Titu i revoluciji u stvaralaštvu narodnosti Mađara, Slovaka, Rusina i Rumuna u Vojvodini piše Jovan Mihajlović, Simo Mladenovski i Lazo Karovski o makedonskim narodnim pjesmama o Titu, Šefćet Plana o Titu u albanskoj narodnoj pjesmi na Kosovu, Dara Vučinić-Varga o Titu u narodnim pjesmama Srba i Crnogoraca na Kosovu, Voislav Jakoski o Titu u albanskom narodnim pjesmama, Marija Stanonik o liku druga Tita u slovenskom pjesništvu iz NOB-a. Vlado Kostelnik piše o zajedništvu kao ideji vodilji u epovima i legendama Rusina, i u **Titovu »Naprijed«**, te o pjesmama, pričama i legendama o Titu kod Rusina u Jugoslaviji.